

Beslutningsforslag nr. B 15. Fremsat den 16. oktober 1984 af Albrechtsen (VS) og Thoft (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om kontrol med overholdelsen af Danmarks atomvåbenfrihed

Folketinget opfordrer regeringen til at tage de nødvendige skridt til sikring af kontrollen med Danmarks atomvåbenfrihed på følgende måde:

- a. I alle tilfælde, hvor fremmede magters militære enheder ankommer til dansk territorium, skal det pågældende land før enhedernes ankomst over for den danske regering dels garantere, at disse enheder ikke medbringer atomvåben, dels erklære sig indforstået med, at den danske regering kan kræve adgang til ved inspektion af enhederne at kontrollere dette. Såfremt disse krav ikke kan opfyldes, skal enhederne formenes adgang til dansk territorium.
- b. I alle tilfælde, hvor enheder, der ankommer til dansk territorium, vil kunne være udstyret med atomvåben eller fremføningsmidler for atomvåben, skal der af danske eksperter gennemføres inspektion af enhederne.
- c. I tilfælde, hvor inspektionen afslører tilstedeværelsen af atomvåben på dansk territorium, skal regeringen straks kræve, at de pågældende enheder forlader dansk territorium, og regeringen skal fremover nægte den pågældende magts enheder adgang til dansk territorium.

Bemærkninger til forslaget

Den officielle danske politik med hensyn til sikringen af, at der ikke indføres atomvåben på dansk område er helt utroværdig. Reelt føres der ingen som helst kontrol med, om andre landes krigsskibe eller krigsfly medbringer atomvåben, når de er på »venskabsbesøg« eller deltager i øvelser m.v. i Danmark.

Den danske regering fører ingen kontrol og har hidtil konsekvent afvist at gøre det. Derfor har det naturligvis også sjældent positivt kunnet påvises, at fremmede enheder medbragte atomvåben. Det kan jo netop kun påvises i forbindelse med en kontrol eller f.eks. i forbindelse med havari. Dette var da netop også, hvad der skete i 1968, da en B 52-bombemaskine med 4 brintbomber om bord styrtede ned ved Thulebasen på Grønland.

Alt tyder på, at atomvåbenbærende enheder fra USA og Storbritannien medbringer deres atomvåben – og altså ikke afmonterer disse – når de besøger Danmark.

Således har f.eks. Alexander Haig, den tidligere amerikanske udenrigsminister, udtalt, at USA-flådestyrker altid medbringer atomvåben.

Hver gang mistanken er blevet rejst, er den blevet afvist af den danske regering. Her skal blot gives et par eksempler:

Da folketingsmedlem Kaj Poulsen, socialdemokratiet, den 2. juli 1984 stillede forsvarsministeren spørgsmål i anledning af USA-flådebesøget i Ålborg den 4. juli 1984, skrev Kaj Poulsen i begrundelsen for spørgsmålet, at der var opstået begrundet tvivl om, hvorvidt sådanne skibe er armeret med atomvåben. Forsvarsministeren svarede bl.a.:

»Regeringen har fortsat kun grund til at tro, at den førte politik, hvorefter der ikke i fredstid kan stationeres atomvåben på vort område, respekteres af vore alliancepartnere.« (Se Folketingstidende 1983-84, 2. samling, forhandlingerne sp. 7738).

Det hele hviler på denne tro – nogen sikkerhed er der ikke!

Da en række NATO-enheder (flådestyrker) i august 1984 anløb Århus, var sagen genstand for omfattende utryghed i byen. Der var tale om en række destroyere og fregatter fra seks NATO-lan-

de, deriblandt USA og England. Bl.a. var disse to lande repræsenteret ved fregatterne »Aubrey Fitch« og »Arethusa«, der begge kan være atombevåbnede. Ifølge Land og Folk den 12. august 1984 udtalte chefen for flådestyrken – den vesttyske officer K. D. Schwabe – da han blev spurgt, om der var atomvåben på skibene:

»Jeg er ikke i stand til at besvare dette stærkt politiske spørgsmål.«

Århus-borgmesteren, Thorkild Simonsen, bad i anledning af sagen i et brev forsvarsministeren om »at tilsikre, at ingen af nævnte skibe medfører atomvåben«. Men forsvarsministeren gav ikke Århus-borgmesteren nogen sådan sikkerhed.

Også i forbindelse med den nyligt afholdte BOLD GANNET-øvelse (september 1984) var der grund til at frygte, at der var atomvåben på dansk jord, måske endda i Københavns centrum!

Øvelseslederen generalmajor Rye Andersen udtalte i den anledning til Fredsavisen nr. 7, 1984:

». . . men vi ved ikke noget om, hvorvidt de britiske skibe har atomvåben med.« I øvelsen deltog britiske skibe, der kan medføre atomvåben.

Efter forslagsstillernes opfattelse er det helt uacceptabelt, at der ikke er nogen som helst sikkerhed for, at den danske atomvåbenpolitik respekteres.

Den manglende kontrol øger den danske befolknings sikkerhedsrisiko, fordi alle fremmede magter jo ved, at i en kritisk situation er realiteten den, at styrker, der ankommer til Danmark vil medbringe atomvåben, uanset at den danske regering ikke har godkendt dette. Derfor vil Danmark i en kritisk situation, hvor fremmede styrker måtte være til stede på dansk område, på forhånd blive betragtet som atombevåbnet, og som følge heraf vil Danmark på grund af sin placering blive betragtet som et fremskudt krigs- og bombemål.

Hertil kommer så den risiko, befolkningen løber også i almindelige situationer, hvor der er atomvåben i f.eks. danske havne (risiko for fejlaffyring, radioaktivt udslip m.v.).

Af disse grunde vil det både være et bidrag til at mindske spændingen i det nordeuropæiske område og et bidrag til at øge den danske befolknings

sikkerhed, hvis der indføres kontrol med, om enhederne medbringer atomvåben.

Bemærkninger til forslaget enkelte punkter

Forslaget omfatter alle typer af militære enheder: fly, skibe, kampvogne osv. – og naturligvis også enkeltenheder.

ad litra a

Den erklæring, som skal afgives, skal foreligge før enhedernes ankomst og i en folkeretligt forpligtende form.

ad litra b

I forbindelse med gennemførelsen af dette punkt må der fremskaffes eksperter (eller uddannede sådanne), som er uafhængige af de officerer, som varetager kontakten/samarbejdet med de pågældende enheder.

Inspektionen skal naturligvis gennemføres straks ved enhedernes ankomst, og enhedernes våbensystemer skal omhyggeligt gennemgås.

ad litra c

Foranstaltningerne nævnt under litra a og b kan meget vel medføre, at f.eks. USA-enheder overhovedet ikke længere vil besøge Danmark. Da den nyvalgte arbejderpartiregering i New Zealand forlangte garantier fra USA for at ingen amerikanske krigsskibe medbringer atomvåben til landet, svarede USA med at nægte at udstede en sådan garanti og ved at meddele, at USA vil ophøre med at besøge New Zealand med krigsskibe.

Såfremt dette vil være USAs og Englands reaktion, opstår der jo ingen problemer med atomvåben, men det vil naturligvis medføre en omlægning af Danmarks militære samarbejde med disse to lande.

Men såfremt disse to lande fortsat besøger Danmark med deres enheder, og såfremt inspektionen afslører tilstedeværelsen af atomvåben på dansk jord, medfører forslaget litra c, at disse landes enheder ikke længere – heller ikke i forbindelse med forstærkningsaftalerne – kan gives adgang til dansk territorium (i hvert fald ikke så længe Danmarks atomvåbenfrihed opretholdes).